

της ζωής τους ή στην απόλαυση και αλτρουιστάς τους θυσιάζουν απόλαυσεις ή τη ζωή τους χάριν άλλων ανθρώπων ή ιδεών. Άλλά η διακρίση αυτή είναι μάλλον ήθικολογική παρά ψυχολογική. Κατά βάθος και ιγώισται και αλτρουίσται κάμνουν το ίδιο πράγμα: ακολουθούν το ένστικτο ή την τάση που παρουσιάζονται κάθε φορά μέσα τους δυνατώτερα. Ζωα και άνθρωποι διευθύνονται από το αίσθημα κι από την ανάγκη. Το αίσθημα πηγάζει από τα ένστικτα που μας κληρονόμησαν οι πρόγονοί μας κι από τις τάσεις που μας γέννησε ή συνήθεια. Η Άνάγκη είναι ή επίδρασις του Φυσικού, Κοινωνικού και Οικονομικού περιβάλλοντος. Αυτή είναι όλη ή πείσις και όλο το δράμα της ζωής.

Εξετάζοντας τώρα κανείς τα έσωτερικά ελατήρια της δράσεως, τα ένστικτα δηλαδή και τις τάσεις και παίρνοντας τα κυριώτερα και τα γενικώτερα μένον, θα μπορούσε να τα υπαγάγη σε τρία άθροίσματα: 1) Έσα άμείως ή έμμέως άποβλέπειν στη διατήρηση του άτόμου. 2) Έσα άποβλέπειν στη διατήρηση του είδους και 3) Έσα ώθουν προς άλλα ζωα του ίδιου ή και διαφορετικού είδους ή ακόμα προς ιδέας και προς πράγματα. Άν ήθελε να όνομάσει κανείς τα πρώτα έγωιστικά, δε θα είχα καμμιά αντίρρηση: Γιατί άπορρίουν από το άτομο και όχι μόνον το τέρπον αλλά και το ώφελόν. Τα της δευτέρας έμωσ και τρίτης κατηγορίας είναι κάπως διαφορετικά. Τείνουν μόν προς την αισθηματική ήκανποίηση του άτόμου, άλλ' όχι και προς τη διατήρηση της ζωής του. Το χόρτασμα του γεννητικού ένστικτου π. χ. σε πολλά ζωα (από την ήμοταξία των έντόμων ίδίως) και σ' αυτό τον άνθρωπο κάποτε, ίσοδυναμεί με καταδίκη σε θάνατο ή με μεγάλες και άνεπανάρθωτες ζαρίες. Πώς λοιπόν θα μπορούσαμε να το όνομάσουμε έγωιστικό; Άλλά μήπως οι άπόγονοι είναι πάντα ώφίλιοι για το άτομο; Τα ζωα που σχηματίζουν κοπάδια ή κοινωνίες είναι ελάχιστα με κείνα που ζουν για λογαριασμό τους και για τα όποια κάθε νέο άτομο του ίδιου είδους είναι ο επικίνδυνωδεστερος έχθρος, με τον όποιο αύριο θ' άντιπολεμήσουν για την άποκτηση της τροφής. Γιατί ο μεγάλος άγών διεξάγεται πάντα μεταξύ άτόμων του ίδιου είδους, άγών

κράσι, κι ο ήλιος τους πρόκανε πάνω στο γλέντι. Οί βαρκάρηδες βλέποντας πως δεν είχανε σκοπό να ξεκολλήσουν άρχισανε τη γαρίνια, πως πάει να πιάση μεσημέρι, πως στιγμή πιά δεν μπορούνε να κάτσουνε, γιατί θα τους βαλαντώσ' ή ζέστη πιο ύστερα, και τα τέτοια...

— Για πόση ώρα, ρώτησ' ο Γιάννης, φτάνουμε στο Λουτράκι μ' αυτό τον καιρό;

— Ούτε φύλλο δε σιέεται και θα πάμε με τα κουπιά βλαστήματα! ούτε δυό ώρες δε θα φτάσουνε...

— Κι αν θελήτη κανείς να πάη πεζί;

— Θα κάνει γύρα και θέλει πιότερο βάλει με τα πόδια πάρα πάνω.

— Τι λές, μαρέ! Νά, πιά' από το βουνό είν' ο κάθος μας και θέμε τρείς ώρες να πάμε;

— Έτσι σου φαίνεται, κύρ Γιάνκο, είπ' ο Άράκης, κάνε πως ανεβαίνεις το βουνό και γλέπουμε!

— Σεις να πάτε με τη βάρκα γώ δεν τόχω σκοπό να μαραζιάσω μέσ' στη ζέστη, πηγαίνοντας σά χαλώνα νάχαμε τουλάχιστο τίντα, τρωγότανε!

Έρχομαι και γώ μαζί σου, κύρ Γιάνκο, γώ τον ζέρω το δρόμο και θα πάμε γρηγορώτερα — φώναξ' ή Μαριώ πρόσχαρη.

— Είσαι ποναμένος από ψέσ, θα βυλάντάρης τόσο δρόμο, με τέτοια λαύρα, και έξερωντίζης. Τι καμώματα είναι τούτα, δε λυπάσαι τη μάτια σου; Έλα μαζί μας και θα κάνης τον τιμωρό σου σήμερα...

Τα φρόνιμα τούτα λόγια του κακομαίρη του Κώστα πήγανε χαμένα. Το κεφάλι του Γιάννη

ώς επί το πλείστον άσυνείδητος και άρνητικός. Δεν είναι λοιπόν παράδοξο να διαβεβαιώνει κανείς ότι το γεννητικό ένστικτο άπορρίει από έγωισμό ή από θέληση προς διατήρηση του είδους;

Όσον άφορρά τα ελατήρια της τρίτης κατηγορίας είναι κι αυτά έντελως άσυμβίβαστα με τον έγωισμό. Όταν βλέπη κανείς ένα μυρμηγκι να πέφτη στο νερό για να χρησιμεύσ' ως γέφυρα στους συντρόφους του, όταν βλέπη ένα σκυλλί να πεθαίνη από μαρασμό γιατί έχασε ένα αγαπημένο του πρόσωπο, όταν βλέπη έναν ένθουσιώδη νέο να θυσιάζεται για ένα ιδανικό, δεν είναι, θαρρώ, άδικαιολόγητος, αν άποκρούει τον έγωισμό ως γενική και άπόλυτη εξηγητική άρχή. Άλλά και ή πηγή της οικογενείας έπως και κάθε κοινωνικότητας δεν έχει καμμιά σχέση με έγωιστικούς πρΰπολογισμούς, αλλά είναι άσυνείδητο άποτέλεσμα του γεννητικού ένστικτου. Ίδου τι διαβαζώ σε ένα από τα βιβλία που περιφρονεί ο κ. Δουλειτής: «Η γεννητική όρμη είναι κείνη που άναγκάζει πολλά ζωα να μαζεύονται μόνιμα είτε πρόσκαιρα σε σωρούς (Άχινοί, Όλοθούρια, Ψάρια) ή σε κοπάδια (Έλάφια, Έλέφαντες). Αυτή ή τον και ή άφορμή των πρώτων κοινωνικών συνθέσεων.» Αυτά μρω να τα καταλάβω και να τα παραδεχώ, αλλά, όταν άκούω ότι σή οικογένεια είναι άποτέλεσμα του άτομικού και του φυλετικού έγωισμού», αισθάνομαι το κεφάλι μου να γυρίζει ανάποδα. Τα ίδια θα μπορούσε να πη κανείς και για τη μητρική άγάπη, ή όποια είναι άπόρροια ενός ένστικτου συνδεμένου στενώτατα με τη γεννητική λειτουργία. Ο περίφημος έγωισμός της Φύλης — είναι άνίκανος να την εξηγήση γιατί προσκρούει σε ένα μεγάλο έμπόδιο: τη διαφορά της άγάπης μεταξύ του πατέρα και της μητέρας. Πώς μπορεί να εξηγηθη αυτή ή διαφορά; Ως περιορισμός των καθήκόντων του πατέρα από τη Φύση; Άλλά έτσι κανταντάει κ' ή Φύσις σαν τον Έγωισμό, μια άσυνείδητη δηλαδή μεταφυσική όντότητι που σιέπτεται και ενεργεί εν έπιγνώσει ενός άποτελέσματος. Τέτοια Φύση εγώ δεν μρω να την καταλάβω, όπως δεν μρω να καταλάβω και τον έγωισμό ως κάτι τι αύθυπαρκτο και ως πηγή όλων των φαινομένων της ζωής.

Άν θελήσωμε τώρα να ριψώμε μια ματιά στην άνόρηγη Φύση, δε θα μπορούσαμε να βρούμε πουθενά άτομικότητες με καθαρώς έγωιστικές έμφαν-

σεις, αλλά μόνον ένα άρηητικό ρεύμα μεταλλαγής που προχωρεί με διαρκείς ένκαλλαγές συνθέσεων και άποσυνθέσεων, συγκεντρώσεων και άποκεντρώσεων, άπέσεων και ήλξεων. Από τον αϊθέρα έσα με το ράδιο κι' από τον κρυστάλλο έσα με το δέντρο και τον άνθρωπο, ο ίδιος νόμος, ο τρελλός χορός της ακούραστης δημιουργίας και της άλύπητης καταστροφής. Το άτομο δεν είναι παρά ή φόρμα και ή φόρμα δεν είναι σκοπό. Το Έγώ είναι κάτι που ξεχωρίζει μια στιγμή για να ξεναγυρίσ' και πάλι στο παντοδύναμο Σύνολο. Όπως τα κύματα που σηκώνει ή θάλασσα, έτσι και τα έντα έρχονται και περουν, κύματα κι' αυτά της ούσιαι, που ούτε τέλος έχει ούτε όρια. Η έννοια του Έγώ δεν είναι παρά ένα μεταφυσικό κατασκευάσμα. Όλη ή ζωή μας είναι μια σειρά αντιδράσεων προς τη δράση του περιβαλλοντος. Και ή ψυχή μας κάτι τι που αιώνως μεταβάλλεται, μαζί με το πνεύμα και το χαρακτήρα μας, με τις ιδέας και τα αισθήματά μας, από τη στιγμή που ή ύπαρξις μας θα πάρη τη φαινομενική της άτομικότητα έσα με τη στιγμή που θα ξεναβυθιστη στο άνεξάντλητο Σύμπαν. Έτσι άντιλαμβάνομεθα ίμεεις τη Φύση και τη Ζωή, ίμεεις τα παιδιά του Spinoza και του Goethe, και γι' αυτό περιφρονούμε τον έγωισμό και θεωρούμε τους έγωιστάς ως άρηστοφρόνους και ως βαρβαρούς.

(Στάλλο φύλλο τελώνει)

Freiburg Γ. Ν. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ

ΑΠΟ ΤΩΝ ΕΞΩ ΚΟΣΜΟ

Η ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Σε βιβλιοθήκη από τον Calmann-Levy με καλλιτεχνικώτατη απλότητα έκδομένο, με τού κίτρινου την πιο εύγενική χρωματία στο ζωφύλλο του, στεφανωμένο με λεγερά λουλουδάκια, με εικόνας που τις είχε σχεδιάσει ο πρόωρα θειασμένος από το Χάρο γιός, ο ποιητής ζωγράφος Ary Renan, βγήκε στο φως το νέο έργο του Έρμίστου Renan, του μεγάλου πατέρα, μπορεί το στεργό κι' άπ' δια βρεθήκανε στα χειρόγραφα του ύστερ' από το θάνατό του.

Το νέο έργο έχει τόνομα από το όνομα του ήρώα του. «Patrice». Πατρικός. (Πατήρ, αν άρχπατα). Είναι φιλοσοφική μυθιστορία. Γραμμένη στα 1849. Όταν είτανε ο Ρενάν είκοσιέξη χρονών. Ένα κομμάτι μόνο. Όσα βρέθηκε γραμμένα. Το άλλο σχέδιο του έργου φαίνεται πως δεν είτανε δυνατό να τυπωθη. Μα το κομμάτι που άπομεινεν (άπλώνεται σ' 130 σελίδας) φτάνει για να μας δείξη τον τρανό μέσ' στις τρανούς συγγραφίς μέσ' σε όλη του τη δόξα, φτάνει για να μας συγγινηση και για να μας γρητέψη. Μάλιστα το κομματιαστό του και το άτέλειωτο του προσδίνει την άσύχητη εκείνη γάρη που την ζήσουμε πολύ καλά ίμεεις στη γη των άρχαίων λειψάνων και των χαλασμάτων με το τραγοδία της Σαπφώς και με τους στίχους του Σολωμού.

Είναι το πρώτο και μόνο καθαρώτερα λογοτεχνικό έργο που γαργάλισε τη φαντασία του Ρενάν. Γιατίρα σ' ένα ρουφήξαν ελεύθερον ή ελευσμένη και ή φιλοσοφία και δεν τού δώτανε καρό να έλανε αρματηρά σε τί τρεις λογής άνθοςλέματα. Ίδου το ένθες του κοινωνικού όργου το έθνος. σποντάνει και μοσκόβια ήμριο μέσα στα φύλλα του «Patrice». «Το έργο τούτο — διαβαζόμε το σύντομο πρόσρο το βαλμέ ο βέβαια από τους έξίους βλαπτός και κληρονόμους

(Στάλλο φύλλο τελώνει)

τοῦ Ρενάν—μέ ὅλη του τή συντομία, εἶναι μολε-
ταῖσα μιά, πού σ' ἀδράχνει, ζωγραφιά τῶν θρησκευ-
τικῶν ἰδεῶν τοῦ Ἐρίστου Ρενάν τῶν ἰδεῶν, ὅπως
ἀργότερα τίς ζετούσε στά βιβλία του. Καί μέσα
σ' αὐτό δείχνεται ἀπό τῶν βίαια του πῶς εἶτανε
γιωματῆ τοῦ ἡ ψυχῆ ἀπό τή συγκαταβολή, ἀπό τήν
ὀμορφιά, καί ἀπάνου ἀπ' ὅλα ἀπό τήν ἀλήθεια. Τό
μυθιστόρημα ζετυλίγεται μέ γράμματα. Ὅπως οἱ
πιδ ἀκουσμένοι καλλιτέχνες καί ποιητές τοῦ περα-
μένου αἰῶνα, καί ὁ Ρενάν χρωστέ τή βλάστηση
τῆς μυθιστορίας του σ' ἕνα ταξίδι του, πού ἔκαμε
στήν Ἰταλία. Ἡ Ρώμη τόν ἔκαμε νά αἰστανθῆ καί
νά κοιτάξῃ γύρω του μ' ἕνα καινούριο φῶς. Ὁ Πα-
τρίκιος ἀλληλογραφεῖ μέ τήν Καικιλία Ὑστερα,
μ' ἕνα φίλο του. Ἡ Καικιλία εἶναι μιᾷ ἀπλοϊκή
κόρη θεοφοβούμενη. Ὁ Πατρίκιος εἶναι ὁ ἴδιος ὁ
συγγραφέας. Τά νάματα τῆς σοφίας πού βουτή-
χτηκε τοῦ ξεπλύνανε τό μῦρο τῆς πίστης. Τόσο
περίπλοκος καί πολυσύνθετος, ὅσο ἀπλή ἡ ἀγαπη-
μένη του. Ἀγάλια ἀγάλια ὁ φιλόσοφος ξεχνᾷ τό
μυθιστοριογράφο. Στά γράμματα πρὸς τό φίλο του ὁ
Πατρίκιος ζεδιπλώνει καί φανερώνει ὅλη τή σύγ-
κρούση τῶν παθῶν του—νά πούμε—τῶν παθῶν του
τῶν διανοητικῶν ἤρωας τραγωδίας ψυχικῆς, πού
ὅσο καί ἂν δέν τήν πλέκουν ἑξωτερικές περιπέτειες
καί βιωτικά γεγονότα, δέν εἶναι γιά τοῦτο πιό λίγο
θλιβερή. Σπαραχτικότερη μάλιστα γιά ὅτους γνω-
ρίζουνε τήν ἀξία τῆς αἰσωτερικῆς ζωῆς. «Τάλαφρό
ὕφαδ' τῆς μυθιστορίας ἀφανίζεται σχεδόν ὀλόκληρο
—μας λείει πάλαι ὁ προλαγάνης— καί ἡ φιλοσοφική
σκίψη ἀνυψώνεται σέ κορυφῆς πού καί ὁ ἴδιος ὁ Ρενάν
δέν τίς ξεπέρασεν ἀπό τότε.»

Ἡ φιλοσοφική σκίψη. Ἡ ἀμφιβολία. Ὁ διαταγ-
μός. Τό αἰώνιο ῥώτημα. Διαβάζοντας τὴν «Πα-
τρίκιος» στοχάζομαι πῶς ἀξιόλογα θά μπορούσαν
νά τυπωθοῦνε στό ξωφύλλο τοῦ βιβλίου, γιά ρητό,
τά λόγια τοῦτα, παρμένα ἀπό τό δεύτερο τόμο τῶν
«Cahiers de jeunesse» τοῦ Ρενάν, γραμμένων
στά 1846. «Ἡ ἀμφιβολία εἶναι τόσο ἕμορφη, πού
παρακαλῶ τό Θεό νά μὴ μὲ λυτρώσῃ ποτέ ἀπό τὰ
δίχτυα τῆς. Γιατί θά εἶμαι τότε λιγότερο ἕμορ-
φος, ἂν καί πιό πολὺ εὐτυχισμένος!» Καί ἀλήθεια.
Οἱ γαληνοὶ καί πλατωνόλαοι ἤρωες τῶν «Φιλοσο-
φικῶν συνομιλιῶν», τὰ ὑψηλονόητα πρόσωπα μέσα
στά «Φιλοσοφικά δράματα» του δὲ σφραγιζοῦνται
ἐτσι μέ τήν ἀνήσυχη καί τήν ὀδυνηρή χάρη πού
περχυμένη στέκεται στίς λιγοστῆς σελίδες τῆς δρα-
ματικῆς τούτης καί μόλις σχεδιασμένης ἰδεολογίας.
Ἡ δίψα καί ἡ ἀγωνία τῆς ἀλήθειας τήν περιπλέ-
κουν καί τήν πιέζουνε τήν ψυχῆ του καί τήν τρα-
βᾶνε σέ μονοπάτια λαβύρινθων ἀδιαπέραστων. Κ'
ἐρχονται στιγμῆς πού δὲ θέλει τίποτε νά παραβλέψῃ,
τίποτε ἀπαρηθῆ, τίποτε νά ρίξῃ καταφρονετικά,
τίποτε καί ἀπ' ὅσα στοιχεῖα ἀποτελοῦνε τόν πολυ-
πρόσωπο τοῦτο Κόσμο, ἀπό φόβο μήπως παραβλέψῃ
καί ρίξῃ καί ἀπαρηθῆ μ' ἑκεῖνα κάποιο κομμάτι
τῆς πανίερης Ἀλήθειας. Εἶναι ἡ Εὐριδική του.
Καί ἀπό τὸν Ἀδῆ εἶναι ἰκανός νά τήν ξαναπάρῃ μέ
τὴν ἁρμονία του. Καί ὅταν θαρρῆ πῶς τήν κρατεῖ,
νοιώθει ἕνα φάντασμα πού ξεγλυστρεῖ καί χάνεται.
Ἐχει ὅλη τή συνείδηση τοῦ δυνατοῦ πού στέρεα
πατεῖ καί πιστεύει καί δογματίζει καί λείει: τοῦτο
εἶναι! καί ἀναλύει καί ψάχνει καί ξεψαχνίζει τήν
ἀδυναμία του ἀλήθεια καί γοητευτικά. Καί ἡ
ἀδυναμία του εἶναι ἡ δύναμή του. Καί τήν ἀμφι-
βολία δέν ξέρω πῶς τήν πλάθει σὺν ἕνα μεγάλο
πρεπο κόσμο πανθεϊστικό. Καί κάποτε, ὅταν ζω-
γραφίζῃ τή μοναξιά του, καί τήν ἀδυναμία του
νάγαπήσῃ καθώς ἄλλοι, καί τό φόβο πού ἐμπνέει
στίς γυναῖκες ἡ ὑπεροχή του, μοῦ θυμίζει τό Μωῦσῆ
τοῦ Ἀλφρέδου Βινύ, ἐτό δυνατό καί τόν ἕρμο.

Ἀξίζει νά σημειωθῆ πῶς τρεῖς ἀπό τοὺς πιό
μεγάλους τεχνίτες τοῦ κριτικῆς λόγου στή Γαλλία,
ὁ Sainte-Beuve, ὁ Taine καί ὁ Renan, δοκι-
μάσανε κ' οἱ τρεῖς τοὺς νά γράφουνε μυθιστορήματα.
Γιατί κ' οἱ τρεῖς τοὺς νοιώσανε τή μεγάλη ση-
μασία τοῦ λογοτεχνικοῦ εἶδους τούτου, πού, καθὼς
καί ἡ νέα εὐρωπαϊκὴ μουσικὴ, σχεδόν τίποτε δέν πῆρε
ἀπὸ τήν κλασσικὴ τὴν ἀρχαιότητα. Ὁ πρῶτος
ἐγράψε τὴ μονακριβή του «Ἡδυπάθεια», ὁ δεύτερος
δοκίμασε νά γράψῃ κάτι, μὰ τὰ παράτησε τὰ φι-
λόδοξα σχεδιά του, καί ὁ τρίτος μᾶς ἔφησε τὸν
«Patrice».

Μέ ὅλη τὴ βαθύτατη σφραγίδα τῆς μεγαλο-
φυίας του, τὴ χάρη τοῦ Ρενάν θά μπορούσε κανεὶς
νά τὴν πῆ χάρη θηλυκῆ. Μιάς ἰδεώδικης γυναίκας
ἔχει ἡ ποίηση του ὅλη τὴ λεπτότατη καί τὴ μαν-
τεύτρα καί τὴν ἀνήσυχη ὑπερευαισθησία. Μιάς
ιδεώδικης γυναίκας ἔχει ἡ γλῶσσα του ὅλη τὴν
ἀξίτητη ἀπλότητα καί τὴν ἀξήγητη—μὲ ὅλα τὰ
κοινὰ καί τὰ συνηθισμένα ὀνόματα, μὲ τίποτε φαν-
ταχτεροῦ στολίδι—νιότη. Κάπου εἶπε ὁ Ρενάν πῶς
ἂν ξαναγεννιόταν θά ἤθελε νά ξαναγεννηθῆ γυ-
ναίκα. Γιά τοῦτο καί τὴν καλύτερη μελέτη τοῦ ἔρ-
γου του πού φάνηκε στή Γαλλία τὴ χρωστᾶμε σέ
μιᾷ γυναίκα: στήν ποιήτρια Μαίρη Ρόμπινσον.

Ὁ σοφὸς ἱστοριογράφος Γεβριέλ Monod νά
πῶς χαρακτηρίζει, ἀνάμεσα σέ ἄλλα, τὸ Ρενάν:
«Ἡ ὑπεροχὴ του εἶναι τό ξεχωριστὸ χάρισμα νά
καταλαβαίῃ τὴν ἱστορία καί τὴ φύση μέσα στὴν
ἀτελείωτη ποικιλία τους. Τόνο συγκρίνανε μέ τό
Βολταίρο, γιατί ὁ Βολταίρος εἶτανε, σὺν καί αὐτός,
ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ καιροῦ του· ἀλλὰ ὁ Βολταίρος
δέν εἶχε οὔτε τὴν ἐπιστήμη, οὔτε τὴν πρωτοτυπία
τοῦ στοχασμοῦ καί τοῦ ἔργου τοῦ Ρενάν. Τόνο
συγκρίνανε μέ τό Γκαίτε. Ἀλλὰ ὁ Γκαίτε εἶναι πρὸ
πάντων δημιουργὸς καλλιτέχνης καί ὁ δικνοητικὸς
οὐρανὸς του, ὅσο ἀχανῆς καί ἂν ἀπλώνοταν, δέν μπο-
ροῦσε ν' ἔχη, στὸν καιρὸ πού ἔζησε, τό πλάτος τοῦ
οὐρανοῦ τοῦ Ρενάν. Κανένας νοῦς δὲ στάθηκε καθο-
λικώτερος καί κατανοητικώτερος ἀπὸ τοῦ Ρενάν τό
νοῦ.»

ΤΑ ΠΡΑΤΗΡΙΑ

ΤΗΣ ΔΑΪΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ
Μετεφέρθησαν εἰς τὴν ὁδὸν Σταδίου
43 ἐντὸς τοῦ Χρυσοῦ Οἴκου (Maison
Dorée) τοῦ μεγάλου Κατοπτροποιεῖου
τοῦ κ. Α. Π. Εὐαγγέλου, ἐναντι Στοιδοῦ
Ἀρσακείου.

ΟΛΤΙ ΒΛΕΪΤΕ

- Ὁ κ. Δελμούζος κατηγορήθηκε ἀπὸ τὸ Βολιώτικο
«Κήρυκα» πῶς διδάσκει στά κορίτσια τοῦ σχολεῖοῦ του καί
τὸν Ψυχαρατῆ «υ γ ρ α φ έ α .. Ἀκρίτς!»—καὶ μὴ χαιρέ-
τετα!
- Ὁ Διγενὴς Ἀκρίτας ἐγινε καί συγραφέας, καὶ μάλιστα
καί Ψυχαρατῆς!
- Ὑστερ' ἀπὸ τὸ δῆγμα τοῦ κ. Γ. Ἀβάζου, πού τε-
λιώνει στό ἄλλο φύλλο, θά δημοσιεύομε στήν ἐπιφυλ-
λίδα μας τὸ «ἤταυρο», τὸ μονόπραχτο δράμα τοῦ Πύργου
Γκόλφου πού παραστάθηκε πέρα ἀπὸ τὸ θέατρο τοῦ κ. Οἰκο-
νόμου στήν Αἴγυπτο.
- Ὁ κ. Πέτρος Βασιλικὸς μᾶς ἔστειλε ἕνα μεγάλο

δῆγμα τὴν «Κούλια τοῦ ἀεροπόμου» πού θά τὴν ἀργι-
νίσουμε μέ τὸν καινούριο χρόνο.
— Ὁ φίλος Βλαχογιάννης θά μᾶς δώσει καί ἄλλα ἀπὸ
τὰ ἀνέκδοτα περὶ τραγωδία του καί θά τὰ δημοσιεύομε
ἀπὸ ἕνα σέ κάθε φύλλο.

ΛΑΧΕΙΟΝ

ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΤΟΛΟΥ
ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΜΕ ΜΙΑΝ ΔΡΑΧΜΗΝ ΚΕΡΔΟΣ 100,000 ΔΡΧ.
ΠΡΟΣΕΧΗΣ ΚΑΗΡΩΣΙΣ
31 Δεκεμβρίου 1908
Τὸ μόνον πατριωτικὸν
Τὸ μόνον εὐκρασιεῖς
Τὸ μόνον Ἑλληνικὸν

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ
κ. Ἀμαυρίδης. Πολὺ καλὸ καί θά δημοσιεύσῃ ὑστερ'
ἀπὸ δύο τρία φύλλα. Μὰ πρέπει, ἐμεῖς τουλάχιστο, νὰν τὸ
ἐξομῶμε τὸ ἀληθινὸ σου ἔνθεμα.—κ. Βουδ. Boston. Λά-
βαμε τὴ συντομὴ τοῦ 908 καί σ' εὐχαριστοῦμε.—κ.
Κοντ. στή Γενέβη. Σοῦ στείλαμε τὸ βιβλίον τοῦ κ. Βλα-
στοῦ. Ὁ κ. Χ. φαίνεται τὸ μετάνιωσε καί δὲ μᾶς ἔστειλε
ἀκόμα.—κ. Πουλ. στήν Κέρκυρα. Λάβαμε καί τὸ τρίτο
κεφάλαιον. Θά δημοσιεύομε ὑστερ' ἀπὸ ἕνα δὺο φύλλα καί
τὰ δύο.

ΣΤΟΥ «ΝΟΥΜΑ»

- τὸ γραφεῖο (δρόμος Ζήνωνος 2) πουλοῦνται ΜΙΑ ΔΡΑΧΜΗ τ'
ἕνα καί 1,25 φρ. γρ. γιά τὸ ἐξωτερικόν, τὰκόλουθα βιβλία
τοῦ ΨΥΧΑΡΗ «Τὸναιρο τοῦ Γκιαννίτη» — τοῦ ΠΑΛΛΗ
«Ἥλιος καί Φεγγάρι» — τοῦ ΦΩΤΙΑΔΗ «Τὸ γλωσσικὸ ζή-
τημα καί ἡ Ἐκπαιδευτικὴ μετ' ἀναγέννηση» — τοῦ ΕΦΤΑ-
ΛΩΤΗ «Ἱστορία τῆς Ρωμισσίνης», «Μαζώχτης καί Βρου-
κόλακος» καί «Νησιώτικα: Ἱστορίες» — τοῦ Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΑΝ
«Οἱ σκίεῖ μου» — τοῦ ΠΑΝΤΕΛΗ ΧΟΡΝ «τὸ Ἀνεχτίμητρο»
(δράμα) — τοῦ ΗΛΙΑ ΣΤΑΥΡΟΥ «Θρησκεία καί Πατρίδα»
— τοῦ ΣΤΕΦ. ΡΑΜΑ «Τὰ Παλιὰ καί τὰ Καινούρια» — τοῦ
Γ. ΑΒΑΖΟΥ «Ἡ ματιά» — τοῦ Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ
«Ζωντανὸ καί πεθαμένον» καί «Ὁ Ἀσωτός» (δράματα) —
τοῦ ΔΟΥΡΟΥ «Δάφνης καί Χλόη» (μεταφρ. Βουτιερῆδ) —
τοῦ ΕΥΡΥΠΙΔΗ «Ἡ Μήδεια» (μεταφρ. Περραλίτη) — τοῦ
ΣΟΦΟΚΛΗ «Ὁ Αἴας» (μεταφρ. Ζήσιμου Σιδερῆ).
- Ἡ ΙΜΙΑΔΑ μεταφρασμένη ἀπὸ τὸν Ἀλέξ. Πάλλη δρι
2 καί φρ. γρ. 2 1/2 γιά τὸ ἐξωτερικόν.
- Ὁ ΑΘΡΩΠΙΝΟΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ τῆς κ. Ἀλεξάν-
τρας Παπαδόσκου, χρυσοδεμένος, δρ. 1 1/2 καί φρ. γρ. 2
γιά τὸ ἐξωτερικόν.
- Τοῦ ΓΙΑ «Μαρτύρων καί ἠρώων αἶμα.» δρ. 2.
- Τοῦ Γ. ΜΑΡΚΕΤΗ Πλουτολογία (Δρ. 1) — Κριτικὴ
ζου ἄδουλο λογισμοῦ τοῦ Κάντ (δρ. 1) — Τὸ δασμολογικ.
ζήτημα στήν Ἀγγλία (λεπτὰ 50)
- Τοῦ Σ. ΣΚΙΠΗ «Ἡ μεγάλη αἰσρα» δρ. 2.
- Τοῦ ΔΕΑΝΤΡΟΥ Κ. ΠΑΛΑΜΑ τὰ «Πρῶτα τραγοῦ-
δια» δρ. 1.
- Τοῦ ΕΡΜΟΝΑ «τῆς Ζωῆς» δρ. 1.
- Τοῦ ΕΔ. ΓΙΑΝΙΑΝ «Γλῶσσα καί Ζωὴ» δρ. 2.
- Τῆς κ. ΕΙΡΗΝΗΣ ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ «Ἀπὸ τὸν κοσμοῦ
τοῦ σαλονιοῦ» δρ. 1.
- Τοῦ ΞΕΝΙΤΕΜΕΝΟΥ «Τὸ Μπαμπάκι» δρ. 1.
- Τοῦ ΨΥΧΑΡΗ ὅλα τὰ ἔργα ἀπὸ δρ. 4 ὁ τόμος.
- Τοῦ Γ. ΣΚΑΛΗΡΟΥ «Τὸ κοινωνικὸ μας ζήτημα» δ. 0,50.
- ΤΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ τοῦ Βλάμη λεπ. 0,50.

Γ. ΒΛΑΧΟΓΙΑΝΝΗΣ

ΠΡΟΫΛΙΑ

ΤΟΜΟΣ Α'

Πουλοῦνται δρ. 5 σὺν τὰ Γραφεῖα τοῦ «Νουμά». Γιά τὸ ἑξωτερικόν φρ. γρ. 6. Ὅποιος θέλει γράφῃ
καί σὺν ἰδίῳ τὸ συγγραφέα δρόμος Φωκυλίδου, 34,
Ἀθήνα.